

รายวิชา ประวัติศาสตร์

รหัสวิชา ส๒๒๑๐๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ กรุงเก่าสู่ความทันสมัย

เรื่อง การกำหนดหัวข้อ

ครูผู้สอน ว่าที่ร้อยตรีหญิง จงรักษ์ แสนอ่อน

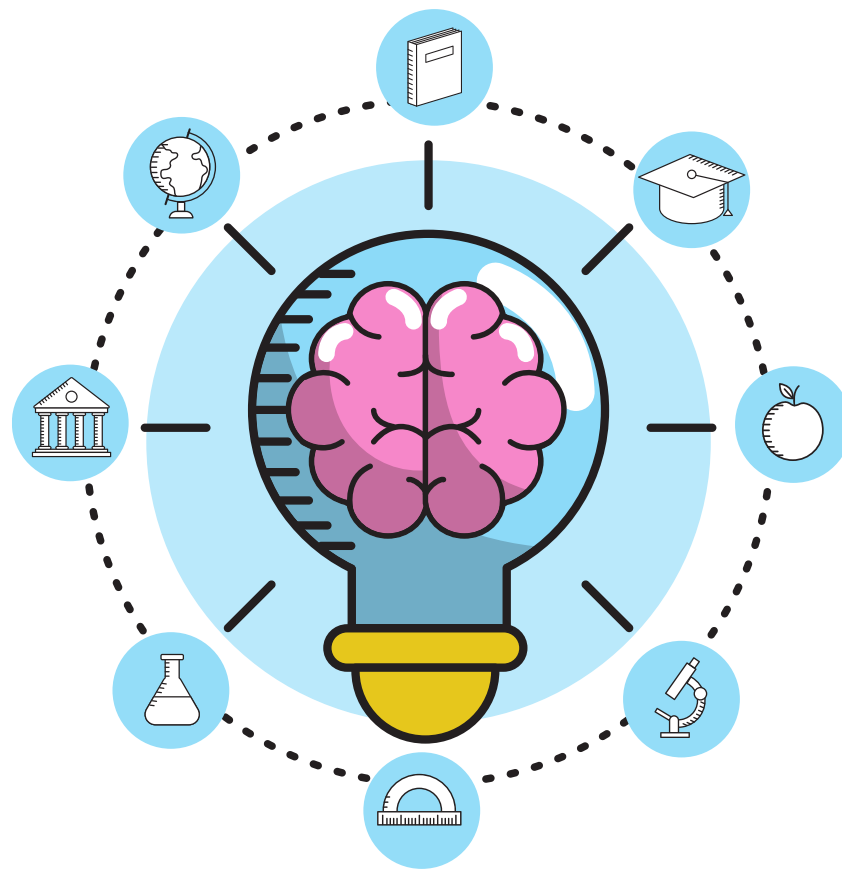
การกำหนดหัวข้อ

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้ ความเข้าใจ(K)

กำหนดหัวข้อที่ต้องการศึกษา
ได้อย่างเหมาะสม

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

เลือกคำถามและตั้งคำถาม
จากเรื่องที่สนใจศึกษา

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A)

แสดงความสนใจในการศึกษาวีรกรรมของ
บรรพบุรุษไทยและสำนึกในพระปรีชาสามารถและ
พระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์ไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
๒. ไม่เรียนรู้

วีดิทัศน์

วีดิทัศน์เผยแพร่พระเกียรติคุณและพระอัจฉริยภาพ

ของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย

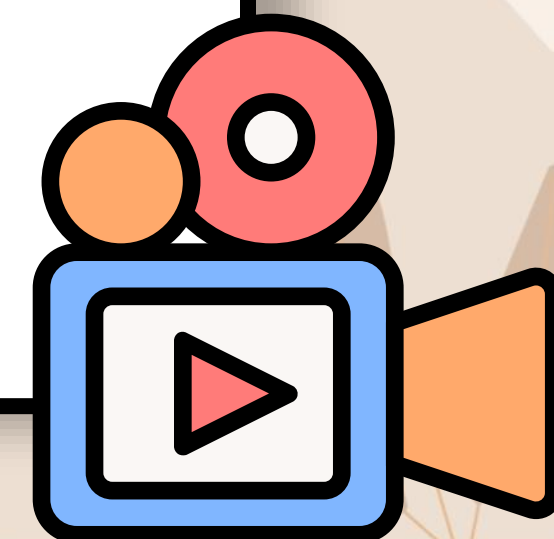
สื่อวีดิทัศน์ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์ : วีดิทัศน์เผยแพร่พระเกียรติคุณและ
พระอัจฉริยภาพของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย

เผยแพร่โดย : กองบัญชาการกองทัพไทย

วันที่เผยแพร่ : ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๓

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=MFjxS2ZyuBc>

คำถาม?

๑. จากวิถีทัศน์เกล้าถึงเรื่องใด

เกล้าถึงพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของไทย ด้วยพระปรีชาสามารถ เป็นเสาหลักของชาติบ้านเมือง ศูนย์รวมจิตใจ ทำให้ชาติและชนชาติไทยดำรงความเป็นไทยสืบมาจนถึงทุกวันนี้

คำถาม?

๒. พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย
ส่งผลดีต่อใคร

พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ส่งผลต่อ
ประชาชน ทำให้ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข

คำถาม?

๓. นอกจากพระราชกรณียกิจของ
พระมหากษัตริย์ไทยแล้วนักเรียนรู้วีรกรรม
หรือผลงานสำคัญของบรรพบุรุษที่ทำเพื่อ
บ้านเมืองบ้างหรือไม่ และมีใครบ้าง

วีรกรรมผลงานสำคัญของบรรพบุรุษไทย
เช่น ชาวบ้านบางระจัน รู้กับพม่าอย่างกล้าหาญ

ตัวอย่างบรรพบุรุษในสมัยอยุธยา
ที่มีผลงานในการปกป้องและ
พัฒนาชาติบ้านเมือง

ภาพเจ้าพระยาโกษาธิบดี (ปาน)

ตัวอย่างบรรพบุรุษในสมัยอยุธยา
ที่มีผลงานในการปกป้องและ
พัฒนาชาติบ้านเมือง

ภาพคณะทูตนำโดยเจ้าพระยาโกษาธิบดี
(ปาน) เข้าเฝ้าเพื่อถวายพระราชสาส์น
พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ที่พระราชวังแวร์ซายส์

ตัวอย่างบรรพบุรุษในสมัยอยุธยา
ที่มีผลงานในการปกป้องและ
พัฒนาชาติบ้านเมือง

พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ ผลงาน
วีรกรรมของบรรพบุรุษไทยในสมัยอยุธยา
โดยการศึกษาเหตุการณ์อย่างเป็นขั้นตอน
เรียกว่า ขั้นตอนวิธีการทางประวัติศาสตร์

ภาพอนุสาวรีย์วีรชนค่ายบางระจัน
ภายในอุทยานวีรชนค่ายบางระจัน
จังหวัดสิงห์บุรี

คำถาม?

ขั้นตอนของวิธีการทาง
ประวัติศาสตร์ มีกี่ขั้นตอน

มี ๕ ขั้นตอน ประกอบด้วย

๑. การกำหนดหัวข้อ
๒. การรวบรวมข้อมูล
๓. การประเมินและวิพากษ์แหล่งข้อมูล
๔. การวิเคราะห์และตีความข้อมูล
๕. การนำเสนอข้อมูล

กิจกรรมกลุ่ม

คำชี้แจง ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ ๓ คน

และครูแจกป้ายหมายเลข ๑ และป้ายหมายเลข ๒ ให้กลุ่มละ ๑ ชุด

เพื่อทำกิจกรรม เลือกคำถามที่เหมาะสมกับภาพ จำนวน ๑๐ ภาพ

โดยให้นักเรียนเลือกคำถาม และให้นักเรียนยกป้ายคำถาม

ที่นักเรียนเลือกหมายเลขคำถาม ๑ หรือ ๒ พร้อมบอกเหตุผล

กิจกรรมกลุ่ม

ภาพที่ ๑

พระเจ้าอู่ทอง

๑. พระเจ้าอู่ทองขึ้นครองราชย์ในปี พ.ศ. ไต
๒. เพราะเหตุใดพระเจ้าอู่ทองจึงสถาปนา
กรุงศรีอยุธยา **๑ หรือ ๒**

เฉลยภาพที่ ๑ ตอบคำถามที่ ๒

คำถามหมายเลข ๑ เป็นคำถามความจำ เพียงแค่นักเรียนอ่าน
หรือดูก็สามารถตอบได้เลย

คำถามหมายเลข ๒ เป็นคำถามที่ต้องไปสืบค้นและหาคำตอบ
ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

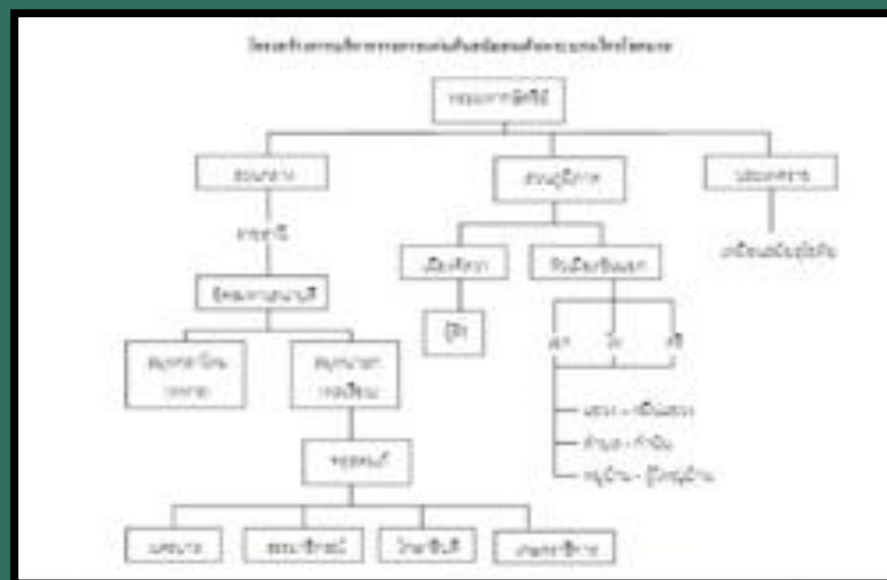

กิจกรรมกลุ่ม

ภาพที่ ๒

รูปผังโครงสร้างการบริหารแผ่นดิน
ในสมัยพระบรมไตรโลกนาถ

๑. พระบรมไตรโลกนาถเป็นกษัตริย์องค์ที่
เท่าไรของอยุธยา **๑ หรือ ๒**

๒. สมัยพระบรมไตรโลกนาถแผ่นดินมีการปฏิรูป
การบริหารราชการแผ่นดินแบบใด

เฉลยภาพที่ ๒ ตอบคำถามที่ ๒

คำถามหมายเลข ๑ เป็นคำถามความจำ เพียงแค่นักเรียนอ่าน
หรือดูก็สามารถตอบได้เลย

คำถามหมายเลข ๒ เป็นคำถามที่ต้องไปสืบค้นและหาคำตอบ
ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

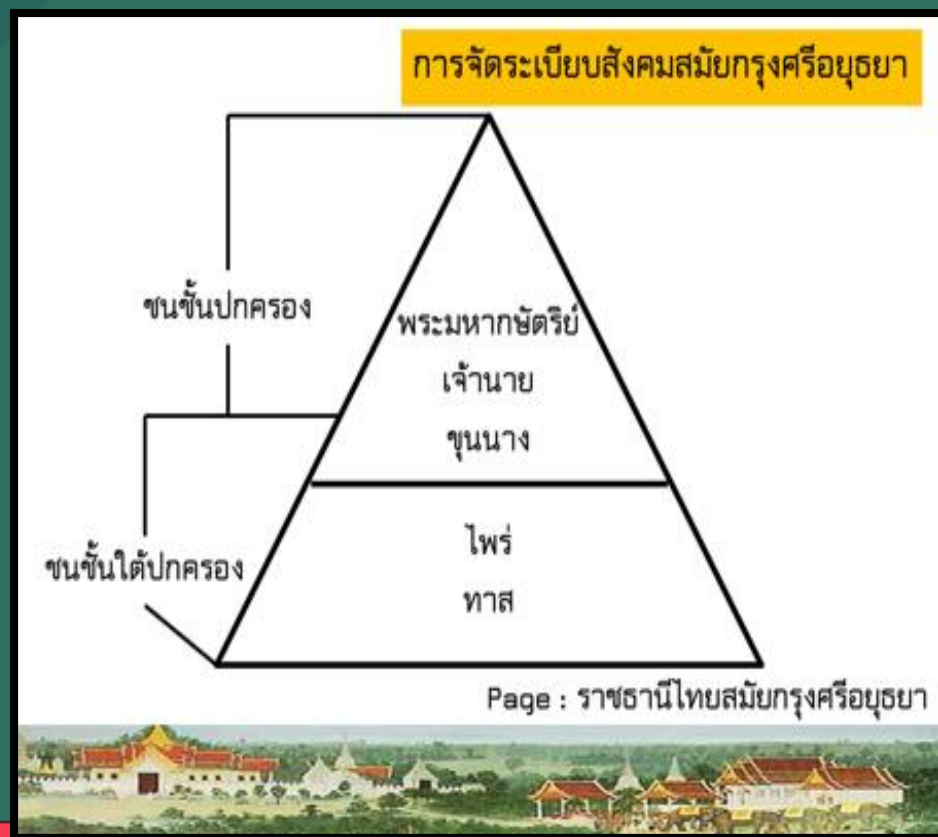

กิจกรรมกลุ่ม

ภาพที่ ๓

ระบบศักดินา

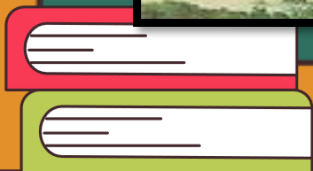

๑. ระบบศักดินาเกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ไใด **๑ หรือ ๒**
๒. เพราะเหตุใดพระบรมไตรโลกนาถแผ่นดิน จึงมีการจัดระเบียบสังคมกรุงศรีอยุธยา

เฉลยภาพที่ ๓ ตอบคำถามที่ ๒

คำถามหมายเลข ๑ เป็นคำถามความจำ เพียงแค่นักเรียนอ่าน หรือดูก็สามารถตอบได้เลย

คำถามหมายเลข ๒ เป็นคำถามที่ต้องไปสืบค้นและหาคำตอบ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

กิจกรรมกลุ่ม

ภาพที่ ๔

พระนเรศวรตอนทรงเป็นองค์ประกัน
ที่หงสาวดี

พระนเรศวรทรงเล่นกับมังสามเกียดหน้าพระพักตร์พระเจ้าบุเรงนอง

ขณะประทับที่หงสาวดี จิตรกรรมฝาผนัง วัดสุพรรณดาราราม

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑. เพราะเหตุใดพระนเรศวรจึงได้ถูกจับเป็น
องค์ประกันที่กรุงหงสาวดี **๑ หรือ ๒**
๒. ทำไมพระนเรศวรจึงถูกเรียกว่าองค์ดำ

เฉลยภาพที่ ๔ ตอบคำถามที่ ๑

คำถามหมายเลข ๑ เป็นคำถามที่ต้องไปสืบค้นและหาคำตอบ
ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

คำถามหมายเลข ๒ เป็นคำถามความจำ เพียงแค่นักเรียนอ่าน
หรือดูก็สามารถตอบได้เลย

กิจกรรมกลุ่ม

ภาพที่ ๕

สมเด็จพระนเรศวรทรง

ประกาศอิสรภาพ ณ เมืองแครง

๑. เพราะเหตุใดพระนเรศวรจึงตัดสินใจประกาศอิสรภาพ ณ เมืองแครง ๑ หรือ ๒
๒. พระนเรศวรใช้ภาษาชนะใดหลังทักษิโณทก

เฉลยภาพที่ ๕ ตอบคำถามที่ ๑

คำถามหมายเลข ๑ เป็นคำถามที่ต้องไปสืบค้นและหาคำตอบด้วยวิธีการที่หลากหลาย

คำถามหมายเลข ๒ เป็นคำถามความจำ เพียงแค่นักเรียนอ่านหรือดูก็สามารถตอบได้เลย

กิจกรรมกลุ่ม

ภาพที่ ๖

สงครามยุทธหัตถี

๑. จากภาพมีข้างที่ข้าง **๑ หรือ ๒**
๒. เพราะเหตุใดจึงเกิดสงครามยุทธหัตถี

เฉลยภาพที่ ๖ ตอบคำถามที่ ๒

คำถามหมายเลข ๑ เป็นคำถามความจำ เพียงแค่นักเรียนอ่านหรือดูก็สามารถตอบได้เลย

คำถามหมายเลข ๒ เป็นคำถามที่ต้องไปสืบค้นและหาคำตอบด้วยวิธีการที่หลากหลาย

กิจกรรมกลุ่ม

ภาพที่ ๗

ด้านการทูตในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

พระนารายณ์มหาราช

ภาพคณะทูตนำโดยเจ้าพระยาโกษาธิบดี (ปาน) เข้าเฝ้าเพื่อถวายพระราชสาส์นพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ที่พระราชวังแวร์ซายส์

๑. เพราะเหตุใดสมเด็จพระนารายณ์มหาราช จึงได้ส่งคณะราชทูตสยามเจริญทางพระราชไมตรีกับฝรั่งเศส

๒. ทำไมพระยาโกษาธิบดีจึงชื่อ ปาน **๑** หรือ **๒**

เฉลยภาพที่ ๗ ตอบคำถามที่ ๑

คำถามหมายเลข ๑ เป็นคำถามที่ต้องไปสืบค้นและหาคำตอบด้วยวิธีการที่หลากหลาย

คำถามหมายเลข ๒ เป็นคำถามความจำ เพียงแค่นักเรียนอ่านหรือดูก็สามารถตอบได้เลย

กิจกรรมกลุ่ม

ภาพที่ ๘

การค้าในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

๑. ต่างชาติใช้เรืออะไรขนส่งสินค้า
๒. เศรษฐกิจของอยุธยาเป็นแบบใด

๑ หรือ ๒

เฉลยภาพที่ ๘ ตอบคำถามที่ ๒

คำถามหมายเลข ๑ เป็นคำถามความจำ เพียงแค่นักเรียนอ่านหรือดูก็สามารถตอบได้เลย

คำถามหมายเลข ๒ เป็นคำถามที่ต้องไปสืบค้นและหาคำตอบด้วยวิธีการที่หลากหลาย

กิจกรรมกลุ่ม

ภาพที่ ๙

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
กอบกู้เอกราช ให้กับกรุงศรีอยุธยา

๑. เพราะเหตุใดจึงเชื่อว่าสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
๒. สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชสร้างความเป็น
ปึกแผ่นของอาณาจักรธนบุรีอย่างไร **๑ หรือ ๒**

เฉลยภาพที่ ๙ ตอบคำถามที่ ๒

คำถามหมายเลข ๑ เป็นคำถามความจำ เพียงแค่นักเรียนอ่าน
หรือดูก็สามารถตอบได้เลย

คำถามหมายเลข ๒ เป็นคำถามที่ต้องไปสืบค้นและหาคำตอบ
ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

กิจกรรมกลุ่ม

ภาพที่ ๑๐

อนุสาวรีย์วีรชนค่ายบางระจัน

ภาพอนุสาวรีย์วีรชนค่ายบางระจัน
ภายในอุทยานวีรชนค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

๑. จากภาพชาวบ้านบางระจันทำอะไร

๑ หรือ ๒

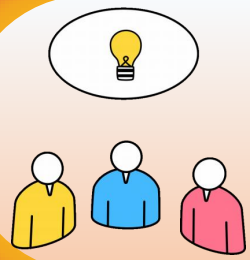
๒. ชาวบ้านบางระจันต่อสู้กับข้าศึกอย่างไร

เฉลยภาพที่ ๑๐ ตอบคำถามที่ ๒

คำถามหมายเลข ๑ เป็นคำถามความจำ เพียงแค่นักเรียนอ่าน
หรือดูก็สามารถตอบได้เลย

คำถามหมายเลข ๒ เป็นคำถามที่ต้องไปสืบค้นและหาคำตอบ
ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

กิจกรรมกลุ่ม ๆ ละ ๓ คน ใบงานที่ ๔ เรื่อง การกำหนดหัวข้อ

ใบงานที่ ๔ เรื่อง การกำหนดหัวข้อ
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง กรุงเก่าสู่ความทันสมัย
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง การกำหนดหัวข้อ
รายวิชา ประวัติศาสตร์ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกประเด็นคำถามที่เหมาะสมในการศึกษา ใช้เครื่องหมาย / ในช่อง จำนวน ๓๒ ข้อ

ข้อ	คำถาม	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม
๑	เมืองอุทงมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับพระเจ้าอุทงหรือไม่		
๒	เพราะเหตุใดพระเจ้าอุทงจึงเลือกสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี		
๓	พระเจ้าอุทงทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีในปี พ.ศ.ใด		
๔	พระบรมไตรโลกนาถขึ้นครองราชย์เมื่อปี พ.ศ. ใด		
๕	เพราะเหตุใดพระบรมไตรโลกนาถทรงปฏิรูปการปกครอง		
๖	พระบรมไตรโลกนาถเป็นกษัตริย์ปกครองอยุธยาองค์ที่เท่าใด		
๗	ระบบศักดินามีความสำคัญต่อพัฒนาการด้านสังคมอยุธยาอย่างไร		
๘	เพราะเหตุใดพระนเรศวรจึงกลับมาหลังทักขิโฆทกัตตชาตจากกรุงหงสาวดี		
๙	สงครามยุทธหัตถีเกิดขึ้นในปี พ.ศ.ใด		
๑๐	ปัจจัยที่เป็นฉนวนเหตุที่ทำให้เกิดสงครามยุทธหัตถีคือ		
๑๑	พระนเรศวรทรงขึ้นครองราชย์เป็นพระมหากษัตริย์ครองกรุงศรีอยุธยาเมื่อใด		
๑๒	เพราะเหตุใดหลังสงครามยุทธหัตถีได้รับชัยชนะและไม่มีกองทัพใดกล้ายกทัพมาตีกรุงศรีอยุธยาอีกเลย		
๑๓	เพราะเหตุใด พ่อค้าชาวฝรั่งเศสบันทึกไว้ว่า "ในชมพูทวีปไม่มีเมืองใดที่จะแลกเปลี่ยนสินค้ามากเท่ากับในสยาม สินค้าขายได้ดีมากในสยามและการซื้อขายใช้เงินสด"		
๑๔	เพราะเหตุใดสมเด็จพระนารายณ์จึงส่งราชทูตไปเจริญสัมพันธไมตรีกับฝรั่งเศส		
๑๕	เพราะเหตุใดในสมัยพระนารายณ์จึงแต่งตั้งต่างชาติเป็นข้าหลวง		
๑๖	สินค้าส่งออกของอยุธยาได้แก่อะไรบ้าง		
๑๗	การค้าแบบผูกขาดเป็นอย่างไร		
๑๘	พระนามเดิมของพระเจ้ากรุงธนบุรีคืออะไร		
๑๙	เพราะเหตุใดพระเจ้าตากสินจึงตัดสินใจเลือกกรุงธนบุรีเป็นราชธานี		
๒๐	เพราะเหตุใดกรุงธนบุรีจึงอายุเพียง ๑๕ ปี		
๒๑	ชาวบ้านบางระจันต่อสู้กับพม่าอย่างไร		
๒๒	ชาวบ้านบางระจันได้รับการยกย่องในเรื่องใด		
๒๓	ทำไมชาวบ้านบางระจันจึงตัดสินใจต่อต้านการรุกรานของพม่าแทนที่จะยอมจำนน		
๒๔	การแบ่งชนชั้นของระบบศักดินาในสมัยอยุธยาส่งผลต่อสังคมอย่างไร		

ข้อ	คำถาม	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม
๒๕	ระบบศักดินามีข้อดีข้อเสียอย่างไร		
๒๖	ปัจจัยใดที่ทำให้กรุงศรีอยุธยาเสียกรุงครั้งที่ ๑		
๒๗	การเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๑ มีผลกระทบต่ออยุธยาอย่างไร		
๒๘	เสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๑ เมื่อปี พ.ศ. ใด		
๒๙	การประกาศอิสรภาพของพระนเรศวรมีผลต่ออาณาจักรอยุธยาอย่างไร		
๓๐	การเดินทางไปฝรั่งเศสของโกษาปานมีความสำคัญต่ออยุธยาอย่างไร		
๓๑	การเดินทางของโกษาปานสะท้อนถึงพระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์อย่างไร		
๓๒	การเปิดโอกาสทางการค้ากับต่างประเทศส่งผลต่อเศรษฐกิจอยุธยาอย่างไร		

คำชี้แจง ให้นักเรียนตั้งคำถามที่เหมาะสมจากหัวข้อที่ได้รับ ๓ คำถาม

หัวข้อ

๑. ประเด็นคำถามที่ต้องการศึกษาประเด็นที่ ๑

.....

.....

.....

๒. ประเด็นคำถามที่ต้องการศึกษาประเด็นที่ ๒

.....

.....

.....

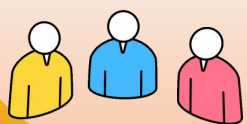
๓. ประเด็นคำถามที่ต้องการศึกษาประเด็นที่ ๓

.....

.....

.....

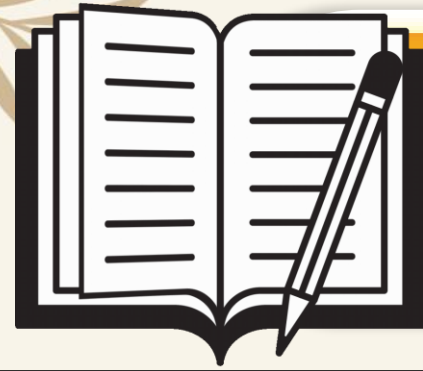
สามารถดาวน์โหลดใบงานและใบความรู้ได้ที่ www.dltv.ac.th

กิจกรรมกลุ่ม

ส่งตัวแทนกลุ่มออกมาจับสลากหัวข้อ
และรับใบความรู้ที่ ๔ เรื่องการกำหนดหัวข้อ
ตามหัวข้อและให้นักเรียนทำใบงานที่ ๔ เรื่อง
การกำหนดหัวข้อ โดยเลือกประเด็นคำถาม
และตั้งคำถามเพื่อการกำหนดหัวข้อพร้อม
ระบุเขตการศึกษา

๑. พระเจ้าอยู่ทอง (การสถาปนากรุงศรีอยุธยา)
๒. พระบรมไตรโลกนาถ (การปกครอง)
๓. พระบรมไตรโลกนาถ (ศักดิ์นา)
๔. เหตุการณ์เสียกรุงครั้งที่ ๑
๕. สมเด็จพระนเรศวร (ประกาศอิสรภาพ)
๖. สมเด็จพระนเรศวร (สงครามยุทธหัตถี)
๗. สมเด็จพระนารายณ์ (ด้านต่างประเทศ โภชาปาน)
๘. สมเด็จพระนารายณ์ (ด้านเศรษฐกิจ)
๙. พระเจ้าตากสิน(กอบกู้ ปราบชุนนุมน)
๑๐. ชาวบ้านบางระจัน

ใบความรู้ที่ ๔ เรื่อง การกำหนดหัวข้อ

ใบความรู้ที่ ๔ เรื่อง การกำหนดหัวข้อ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่องกรุงเก่าสู่ความทันสมัย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง การกำหนดหัวข้อพระราชกรณียกิจ

รายวิชา ประวัติศาสตร์ รหัสวิชา ส๒๒๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

๑. สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (การสถาปนากรุงศรีอยุธยา) สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ หรือพระเจ้าอู่ทอง ปฐมกษัตริย์ของอาณาจักรอยุธยาผู้สถาปนาอยุธยาเป็น นครหลวงของราชอาณาจักรไทย เมื่อ พ.ศ. ๑๘๙๓ ทรงวางรากฐานอาณาจักรอยุธยาให้เจริญรุ่งเรืองในเวลาต่อมา ทรงเลือกชัยภูมิสำหรับสร้างเมืองหลวง กรุงศรีอยุธยา ได้อย่างเหมาะสม เป็นผลทำให้อาณาจักรอยุธยาเจริญก้าวหน้า มีความมั่นคงทางการเมืองการปกครอง ทรงวางรากฐานในการสร้างความเป็นปึกแผ่นแก่อาณาจักรอยุธยา ด้วยการรวมแว่นแคว้นที่มีอำนาจ ทรงขยายอำนาจไปยังอาณาจักรสุโขทัยและดินแดนต่าง ๆ เพื่อสร้างความมั่นคงให้ราชอาณาจักรไทย ทรงวางรากฐานทางด้านการปกครอง ด้วยการนำรูปแบบการปกครองของเขมรผสมผสาน กับความเชื่อในศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู และพุทธศาสนา ให้สอดคล้องกับลักษณะของสังคมไทย ที่มีมาแต่โบราณ เป็นผลให้สถาบันพระมหากษัตริย์ไทยสมัยอยุธยาทรงเป็นทั้ง "สมมุติเทพ" และ "ธรรมราชา"

๒. สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ (ปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน) สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ เสด็จขึ้นครองราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์ของอาณาจักรอยุธยา เมื่อ พ.ศ. ๑๙๙๓ ทรงเป็นกษัตริย์ที่มีพระปรีชาสามารถทางด้านการปกครองในการบริหารบ้านเมืองทรงย้ายเมืองหลวง จากอยุธยาไปที่พิษณุโลกและพระองค์ประทับอยู่ที่นั่นเป็นการชั่วคราวระหว่าง พ.ศ. ๒๐๐๖-๒๐๑๓ ทรงปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน โดยการจัดระเบียบการปกครองส่วนกลางและส่วนภูมิภาค อันเป็นแบบแผนซึ่งยึดสืบต่อกันมาจนถึงรัชสมัยรัชกาลที่ ๕ ของกรุงรัตนโกสินทร์ ทรงปฏิรูปการปกครองโดยมีการแบ่งงานฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือนออกจากกันอย่างชัดเจน ให้สมุหพระกลาโหมดูแลฝ่ายทหาร และให้สมุหนายกดูแลฝ่ายพลเรือน รวมทั้งจัดตั้งกรมในราชธานี จากเดิมที่พื้นฐานการปกครอง ยังไม่ได้แยกฝ่ายพลเรือนกับทหารออกจากกันชัดเจน การปกครองในส่วนภูมิภาค ได้ยกเลิกระบบการปกครองหัวเมืองต่าง เพื่อสร้างความมั่นคงให้อาณาจักร

๓. สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ (กฎหมายศักดินา) ทรงประกาศใช้กฎหมายศักดินา ซึ่งใช้กันเรื่อยมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถได้ตราพระราชกำหนดศักดินาขึ้นเป็นกฎหมายของสังคม ทำให้มีการแบ่งประชากรออกเป็นหลายชนชั้น เช่นเดียวกับหน้าที่และสิทธิของแต่ละบุคคล ศักดินาเป็นความพยายามจัดระเบียบการปกครอง ทั้งนี้ถึงแม้ว่าศักดินาจะเป็นการกำหนดสิทธิในการถือครองที่ดิน

๔. การเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๑ เป็นความขัดแย้งระหว่างอาณาจักรกรุงศรีอยุธยาและอาณาจักรอยุธยา อันเป็นผลมาจากความต้องการของพระเจ้าบุเรงนองซึ่งต้องการได้กรุงศรีอยุธยาเป็นประเทศราช ราชวงศ์กรุงศรีอยุธยาหลายครั้ง สงครามครั้งแรกคือสงครามพระเจ้าตะเบงชเวตี้ เมื่อ พ.ศ. ๒๐๘๑ - ๒๐๘๒ และสงครามช้างเผือกใน พ.ศ. ๒๑๐๖ โดยพระเจ้าบุเรงนองได้ขอช้างเผือก ๒ ช้างแต่พระมหาจักรพรรดิ ไม่ทรงยอมจึงเกิดการสู้รบกัน อยุธยาเสียเปรียบ พระมหาจักรพรรดิจึงทรงยอม ทำให้ฝ่ายไทยต้องเสียช้างเผือกจาก ๒ ช้าง เป็น ๔ ช้าง และทุกปีต้องส่งช้างให้ ๓๐ เชือก พร้อมเงิน ๓๐๐ ชั่ง จับตัวพระยาจักรีไปเป็นตัวประกัน รวมถึงสมเด็จพระนเรศวรมหาราชพระเจ้าบุเรงนองได้ ๔ พรรษาถูกนำเสด็จไปประทับที่กรุงหงสาวดีเพื่อเป็นองค์ประกันพระเจ้าบุเรงนองทรงนำทัพเข้ากรุงศรีอยุธยาในเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๑๑๓ ทำให้อยุธยาได้รับความเสียหายอย่าง แต่ด้วยกรุงศรีอยุธยามีทำเลดีมีน้ำล้อมรอบ พม่าพยายามจะทำสะพานข้ามคูเมืองโดยนำดินมาถมเป็นสะพานแต่ไม่สำเร็จจนถึงเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๑๑๓ ก็ยังไม่ได้กรุงศรีอยุธยา อีกทั้งยังสูญเสียกำลังพลเป็นจำนวนมาก พระเจ้าบุเรงนองเห็นว่ายังไม่สามารถตีกรุงศรีอยุธยา

ไม่ได้ พระเจ้าบุเรงนองจึงคิดอุบาย จนกระทั่งการป้องกัน พระนครอ่อนแอลง ส่งผลให้กองทัพพม่าเข้าสู่อุบัติการณ์สำเร็จ โดยใช้เวลาเพียง ๑ เดือน ในวันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๑๑๓ (เดือน ๙ ไทย) ทำให้พม่าเข้ายึดพระนครสำเร็จ กรุงศรีอยุธยาจึงตกเป็นเมืองขึ้นของอาณาจักรกรุงศรีอยุธยา เป็นเวลานาน ๑๕ ปี

๕. สมเด็จพระนเรศวรมหาราช (ประกาศอิสรภาพ) สมเด็จพระนเรศวรมหาราช เมื่อพระชนมายุได้ ๔ พรรษา เมืองพิษณุโลก ซึ่งพระราชบิดาปกครองอยู่นั้นตกอยู่ใต้อาณาจักรพม่า พม่าจึงขอตัวสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ในฐานะเป็นตัวประกันไปอยู่ที่เมืองพม่า เมื่อพระชนมายุได้ ๑๖ พรรษา ได้เสด็จกลับเพื่อดำรงตำแหน่งเจ้าเมืองพิษณุโลก โดยมีฐานะเป็นอุปราชหรือรัชทายาทของอยุธยา สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ขณะนั้นกรุงศรีอยุธยาอยู่ภายใต้การยึดครองของพม่า สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงแสดงความสามารถในการรบให้พม่าได้ประจักษ์หลายครั้ง ผลปรากฏว่ากองทัพไทยได้การนำของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทำได้สำเร็จ ความสามารถของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทำให้พม่าเริ่มไม่ไว้วางใจ ครั้งสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ยกไปตั้งทัพที่เมืองแครงบังเอิญได้ทรงทราบถึงแผนการของพม่าโดยขุนนางมอญ ซึ่งคิดประทุษร้ายต่อพระองค์ สมเด็จพระนเรศวรมหาราชจึงทรงถือโอกาสประกาศอิสรภาพ ณ เมืองแครง ในพ.ศ. ๒๑๒๗ แยกราชอาณาจักรศรีอยุธยาออกเป็นอิสระจากอาณาจักรพม่า

๖. สมเด็จพระนเรศวรมหาราช (สงครามยุทธหัตถี) สงครามยุทธหัตถี เกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๑๓๕ ในครั้งนั้นพระเจ้านันทบุเรงได้ให้พระมหาอุปราชายกทัพใหญ่มาตีกรุงศรีอยุธยา สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงทราบข่าวจึงยกทัพหลวงไปตั้งรับที่หนองสาหร่าย ซึ่งระหว่างที่การรบกำลังดำเนินอยู่นั้น ข้างพระที่นั่งของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช และพระเอกาทศรถ ก็ได้เล้าล้าศัตรูไปจนออกนอกเขตแดน พระนเรศวรมหาราชทรงเห็นว่าพระมหาอุปราชาเสด็จมาท้ายหัตถีในท้ายที่สุดพระองค์ก็สามารถกระทำยุทธหัตถีได้รับชัยชนะอย่างสมพระเกียรติ และนับตั้งแต่นั้นมาก็ไม่มีกองทัพใดกล้ายกทัพมาตีกรุงศรีอยุธยาอีกเลย ทำให้ในสมัยอยุธยาได้ขยายอาณาเขตไปอย่างกว้างขวางกว่าสมัยใด ๆ ซึ่งการทำยุทธหัตถีในครั้งนั้นถือว่าเป็นการทำยุทธหัตถีที่สำคัญที่สุดในประวัติศาสตร์ชาติไทย

๗. สมเด็จพระนารายณ์มหาราช (ด้านต่างประเทศ เจ้าพระยาโกษา ปาน) ทรงได้รับการยกย่องว่าเป็นมหาราช เนื่องจากในสมัยของพระองค์อาณาจักรอยุธยามีความเจริญรุ่งเรือง ด้านต่างประเทศ ทรงใช้วิธีการทูตนำการค้า โดยการส่งคณะทูตไปเจริญสัมพันธไมตรีกับประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศในยุโรป พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ได้ส่งคณะทูตมาเจริญสัมพันธไมตรีกับอยุธยาและเมื่อคณะทูตฝรั่งเศสเตรียมตัวเดินทางกลับฝรั่งเศสสมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงถือโอกาสนี้ส่งคณะทูตไทยไปเจริญสัมพันธไมตรีกับฝรั่งเศสโดยมีออกญาโกษาธิบดีปาน(ในขณะนั้นดำรงตำแหน่งออกพระวิสุทธสุนทร)เป็นราชทูตออกหลวงก็ยกพระราชไมตรีเป็นอุปทูต ออกขุนศรีวิสารวาจาเป็นตรีทูตโดยมีบาทหลวงวาเซต์เป็นล่าม คณะทูตไทยเดินทางร่วมกับคณะทูตเดอโซมงต์ถึงฝรั่งเศส ออกพระวิสุทธสุนทร ยังเป็นผู้ที่มีความสนใจและใฝ่หาความรู้ความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์ของฝรั่งเศส และจดบันทึกเรื่องราวได้อย่างละเอียด จนได้รับคำชมเชยจากฝรั่งเศสที่รู้จักท่านการเดินทางไปฝรั่งเศสของคณะทูตไทยครั้งนี้ได้รับความสนใจจากหนังสือพิมพ์ของฝรั่งเศสเป็นอย่างมาก และคณะทูตไทยเดินทางกลับไทยพร้อมคณะทูตฝรั่งเศสชุดที่ สอง โดยมีเดอ ลาลูแบร์ เป็นราชทูตมาตั้งอยุธยา นอกจากนั้นสมเด็จพระนารายณ์มหาราชใช้วิธีการทูตแก้ไขปัญหาคอขวดขัดแย้งกับชาติมหาอำนาจเพื่อถ่วงดุลอำนาจโดยสนิทสนมกับฝรั่งเศสเพื่อถ่วงดุลอำนาจกับยอลันดา ทรงใช้วิธีการประนีประนอมกับยอลันดาเพื่อรักษาเอกราชของชาติ

๘. สมเด็จพระนารายณ์มหาราช (ด้านเศรษฐกิจ) สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงใช้นโยบายสนับสนุนการค้ากับต่างประเทศอย่างกว้างขวาง พ้อค่านานาชาติส่งเรือเข้ามาค้าขายได้ขาด ทำให้อยุธยาเป็นศูนย์กลางทางการค้านานาชาติ ส่งผลให้ราชสำนักมีฐานะมั่งคั่งและเศรษฐกิจของอยุธยารุ่งเรือง

๙. พระเจ้าตากสิน (กอบกู้เอกราชและปราบขุนมน) เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๐๙ พม่ายกทัพมาตีกรุงศรีอยุธยาในสมัยพระเจ้าเอกทัศและได้เสียกรุงแก่พม่าเป็นครั้งที่ ๒ ใน พ.ศ. ๒๓๑๐ เหตุการณ์ในกรุงศรีอยุธยาขณะนั้นเกิดความระส่ำระสาย ทหารพม่าได้ล้อมกรุงศรีอยุธยาไว้ พระเจ้าตากสินเห็นว่าคงสู้พม่าไม่ได้แล้ว จึงนำทหารจำนวนหนึ่งตีฝ่าวงล้อมพม่าออกมา และได้รวบรวมกำลังอยู่ที่เมืองจันทบุรี แล้วยกทัพกลับไปตีพม่าที่กรุงศรีอยุธยา ทัพของพระเจ้า

ตากสินสามารถตีพม่าจนแตกพ่ายไป พระเจ้าตากสินสามารถรวบรวมผู้คนกอบกู้กรุงศรีอยุธยากลับคืนมาจากพม่า หลังจากสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ทรงกู้เอกราช และทรงสถาปนากรุงธนบุรีเป็นราชธานีแห่งใหม่แล้ว อาณาจักรธนบุรียังไม่เป็นปึกแผ่นมั่นคงเหมือนอดีต เพราะในช่วงที่พม่ายึดครองกรุงศรีอยุธยาทำให้อาณาจักรศูนย์กลางการปกครองล่มสลายไปด้วย หัวเมืองต่าง ๆ ที่เคยอยู่ใต้การปกครองของอยุธยาต่างพากันตั้งตนเป็นอิสระ ทำให้เกิดการรวมกลุ่ม โดยมีหัวหน้าซึ่งมักจะเป็นผู้มีอิทธิพลหรือเชื้อสายเจ้าเมืองเดิมตั้งตนเป็นใหญ่ เรียกว่า "ขุนมน" หรือ "ก๊ก" ในขณะนั้นมีอยู่ด้วยกันทั้งหมด ขุนมน (รวมทั้งขุนมนของพระยาตาก) เมื่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงปราบดาภิเษกขึ้นเป็นพระมหากษัตริย์แล้ว พระราชกรณียกิจสำคัญและเร่งด่วนก็คือ การรวมประเทศให้เป็นปึกแผ่นมั่นคงเหมือนในอดีต โดยทรงชักชวนเมืองต่าง ๆ ให้ยอมอ่อนน้อมอยู่ใต้การปกครองของธนบุรี และทรงใช้กำลังทหารปราบปรามขุนมนที่ไม่ยอมรับอำนาจของพระองค์ ทำให้มีข้าราชการ ขุนนาง แม่ทัพนายกองตลอดจนเชื้อพระวงศ์สมัยอยุธยาสมัครใจมาอยู่ใต้การปกครองของพระองค์จำนวนมาก การปราบปรามขุนมนเพื่อสร้างความเป็นปึกแผ่น สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงส่งกองทัพไปปราบขุนมนต่าง ๆ เพื่อสร้างความเป็นปึกแผ่น ให้อาณาจักรธนบุรี ดังนี้

- ๑. ขุนมนเจ้าพระยาพิษณุโลก ซึ่งตั้งตนเป็นใหญ่อยู่ที่พิษณุโลกและมีอิทธิพลในแถบนั้น
- ๒. ขุนมนเจ้าพิมาย มีกรมหมื่นเทพพิพิธตั้งตนเป็นใหญ่ที่เมืองพิมาย (ปัจจุบันอยู่ในจังหวัดนครราชสีมา)
- ๓. ขุนมนเจ้านครศรีธรรมราช เจ้าเมืองนครศรีธรรมราช (หนู) ได้ตั้งตนเป็นใหญ่โดยมีหัวเมืองในภาคใต้และหัวเมืองมลายูบางเมืองอยู่ใต้อาณาจักร
- ๔. ขุนมนเจ้าพระฝาง มีพระภิกษุชื่อเรื่อน ตั้งตนเป็นเจ้าที่วัดพระฝาง เมืองสวางคบุรี (ปัจจุบันอยู่ในเขตจังหวัดอุตรดิตถ์)

๑๐. ชาวบ้านบางระจัน วีรกรรมของชาวบ้านบางระจัน ในการรวมตัวกันต่อสู้กับกองทัพพม่าอย่างกล้าหาญสามารถยืดหยัดต่อต้านพม่าได้นานถึง ๕ เดือน นับเป็นตัวอย่างอันดีงามที่แสดงให้เห็นถึงความรักชาติรักแผ่นดินของชาวไทยที่สมัครสมานสามัคคีร่วมมือกันอย่งดีในการต่อสู้กับข้าศึก

สามารถดาวน์โหลดใบงานและใบความรู้ได้ที่ www.dltv.ac.th

เฉลย ใบงานที่ ๔ เรื่อง การกำหนดหัวข้อ

ข้อ	คำถาม	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม
๑	เมืองอุทงมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับพระเจ้าอุทงหรือไม่	/	
๒	เพราะเหตุใดพระเจ้าอุทงจึงเลือกสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี	/	
๓	พระเจ้าอุทงทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีในปี พ.ศ.ใด		/
๔	พระบรมไตรโลกนาถขึ้นครองราชย์เมื่อปี พ.ศ. ใด		/
๕	เพราะเหตุใดพระบรมไตรโลกนาถทรงปฏิรูปการปกครอง	/	
๖	พระบรมไตรโลกนาถเป็นกษัตริย์ปกครองอยุธยาองค์ที่เท่าใด		/
๗	ระบบศักดินามีความสำคัญต่อการพัฒนาการด้านสังคมอยุธยาอย่างไร	/	
๘	เพราะเหตุใดพระนเรศวรจึงกลับมาหลังทัักษ์โยนทกตัดขาดจากกรุงหงสาวดี	/	
๙	สงครามยุทธหัตถีเกิดขึ้นในปี พ.ศ.ใด		/
๑๐	ปัจจัยที่เป็นฉนวนเหตุที่ทำให้เกิดสงครามยุทธหัตถีคือ	/	
๑๑	พระนเรศวรทรงขึ้นครองราชย์เป็นพระมหากษัตริย์ครองกรุงศรีอยุธยาเมื่อใด		/
๑๒	เพราะเหตุใดหลังสงครามยุทธหัตถีได้รับชัยชนะและไม่มีการยกทัพใดกลับมายังพม่าที่กรุงศรีอยุธยาอีกเลย	/	
๑๓	เพราะเหตุใด พ่อค้าชาวฝรั่งเศสบันทึกไว้ว่า "ในชมพูทวีปไม่มีเมืองใดที่จะแลกเปลี่ยนสินค้ามากเท่ากับในสยาม สินค้าขายได้ดีมากในสยามและการซื้อขายใช้เงินสด"	/	
๑๔	เพราะเหตุใดสมเด็จพระนารายณ์จึงส่งราชทูตไปเจริญสัมพันธไมตรีกับฝรั่งเศส	/	
๑๕	เพราะเหตุใดในสมัยพระนารายณ์จึงแต่งตั้งต่างชาติเป็นข้าหลวง	/	
๑๖	สินค้าส่งออกของอยุธยาได้แก่อะไรบ้าง		/
๑๗	การค้าแบบผูกขาดเป็นอย่างไร	/	
๑๘	พระนามเดิมของพระเจ้ากรุงธนบุรีคืออะไร		/
๑๙	เพราะเหตุใดพระเจ้าตากสินจึงตัดสินใจเลือกกรุงธนบุรีเป็นราชธานี	/	
๒๐	เพราะเหตุใดกรุงธนบุรีจึงอายุเพียง ๑๕ ปี	/	

ข้อ	คำถาม	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม
๒๑	ชาวบ้านบางระจันต่อสู้กับพม่าอย่างไร	/	
๒๒	ชาวบ้านบางระจันได้รับการยกย่องในเรื่องใด	/	
๒๓	ทำไมชาวบ้านบางระจันจึงตัดสินใจต่อต้านการรุกรานของพม่าแทนที่จะยอมจำนน	/	
๒๔	การแบ่งชนชั้นของระบบศักดินาในสมัยอยุธยาส่งผลต่อสังคมอย่างไร	/	
๒๕	ระบบศักดินามีข้อดีข้อเสียอย่างไร	/	
๒๖	ปัจจัยใดที่ทำให้กรุงศรีอยุธยาเสียกรุงครั้งที่ ๑	/	
๒๗	การเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๑ มีผลกระทบต่ออยุธยาอย่างไร	/	
๒๘	เสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๑ เมื่อปี พ.ศ. ใด		/
๒๙	การประกาศอิสรภาพของพระนเรศวรมีผลต่ออาณาจักรอยุธยาอย่างไร	/	
๓๐	การเดินทางไปฝรั่งเศสของโกษาปานมีความสำคัญต่ออยุธยาอย่างไร	/	
๓๑	การเดินทางของโกษาปานสะท้อนถึงพระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์อย่างไร	/	
๓๒	การเปิดโอกาสทางการค้ากับต่างประเทศส่งผลต่อเศรษฐกิจอยุธยาอย่างไร	/	

เฉลย ใบงานที่ ๔ เรื่อง การกำหนดหัวข้อ

คำชี้แจง ให้นักเรียนตั้งคำถามที่เหมาะสม ๓ คำถาม

ตัวอย่างแนวคำตอบ

หัวข้อ.....สมเด็จพระมหาจักรพรรดิ (สงครามช้างเผือก)

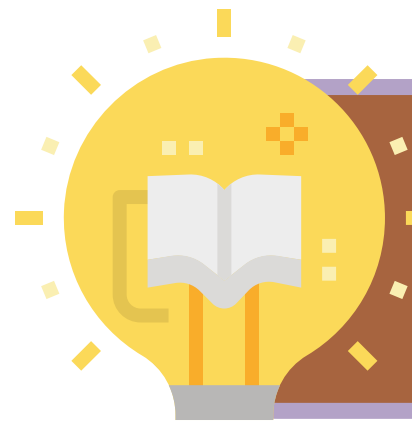
๑. ประเด็นคำถามที่ต้องการศึกษาประเด็นที่ ๑
สาเหตุที่ทำให้การเกิดสงครามช้างเผือก

๒. ประเด็นคำถามที่ต้องการศึกษาประเด็นที่ ๒
สงครามช้างเผือกมีผลกระทบต่อกรุงศรีอยุธยาอย่างไร

๓. ประเด็นคำถามที่ต้องการศึกษาประเด็นที่ ๓
เพราะเหตุใดสมเด็จพระมหาจักรพรรดิจึงปฏิเสธการมอบช้างเผือกให้กับพม่า

สรุปบทเรียน

คำถาม

การกำหนดหัวข้อและระบุ
ขอบเขตมีความสำคัญต่อ
การศึกษาประวัติศาสตร์อย่างไร

การกำหนดหัวข้อและระบุขอบเขต
ทำให้เราสามารถ เพื่อให้เกิดความ
ชัดเจนและง่ายต่อการหาหลักฐานใน
การสืบค้นหาหลักฐาน

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง

การรวบรวม การประเมินหลักฐาน

และวิเคราะห์ข้อมูล

สิ่งที่ต้องเตรียม

๑. กระดาษตารางเกมบิงโก ๓*๓
๒. ภาพหลักฐานประกอบการจัดกิจกรรม
 - ๒.๑ จดหมายเหตุลาตู้แบร์
 - ๒.๒ วัดพระศรีสรรเพชญ์
 - ๒.๓ ภาพพระคชาธารจำลอง
 - ๒.๔ จารึกลักษณะโจร
 - ๒.๕ ภาพหนังสือตำนานสมเด็จพระนเรศวร

สิ่งที่ต้องเตรียม

๒.๖ ภาพพระราชพงศาวดารฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม)

๒.๗ ภาพจดหมายเหตุโกษาปาน

๒.๘ ภาพพระราชพงศาวดารฉบับเยเรเมียส ฟานพลีต

๒.๙ ภาพยนตร์ตำนานยุทธหัตถี

๒.๑๐ ภาพถ่ายมุมสูง วัดพระศรีสรรเพชญ์

๓. ป้ายถูกผิด

สิ่งที่ต้องเตรียม

๔. ใบงานที่ ๕ เรื่อง การรวบรวม การประเมินหลักฐาน
และวิเคราะห์ข้อมูล

สามารถดาวน์โหลดใบงานและใบความรู้ได้ที่ www.dltv.ac.th

สิ่งที่ต้องเตรียม

๕. กล่องประกอบการทำกิจกรรม ภายในกล่องประกอบไปด้วย

๕.๑ หลักฐานที่ ๑ นามานุกรมพระมหากษัตริย์ สมเด็จพระมหาจักรพรรดิ (พระเชียรราชา)

๕.๒ หลักฐานที่ ๒ พงศาวดารพม่า

๕.๓ หลักฐานที่ ๓ “ประวัติศาสตร์พม่า” (หม่องทินอ่อง)

๕.๔ หลักฐานที่ ๔ “พงศาวดารฉบับพันจันทนุมาศ”

๕.๕ หลักฐานที่ ๕ สงครามข้างเผือก

